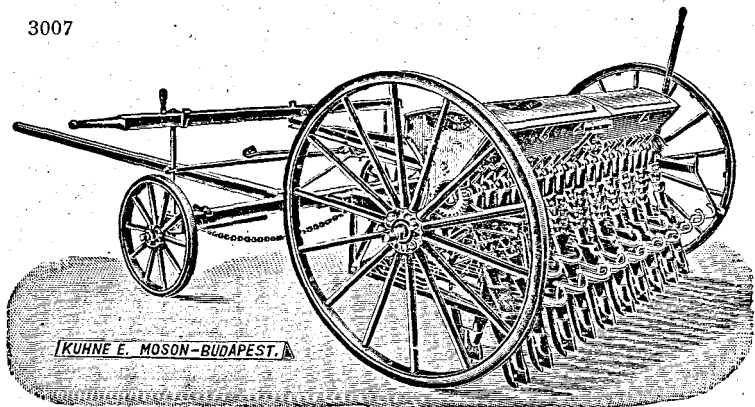

3007

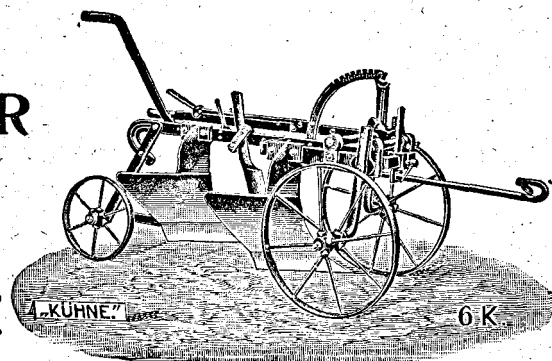

Tarlóhántásra: ◆

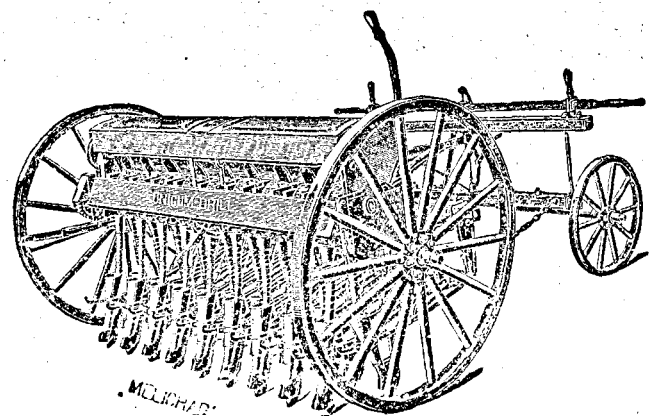
négyszeres ekéket, hat- és nyolcszeres kultivátorokat, továbbá elsőrendű egy- és többszeres ekéket, különféle boronákat, hirtelű „Mosoni Drill” és „Vera II” sorvetőgépeket, sorbaterítők „Royal Drill” kombinált vetőgépeket, láncos műtrágya-szorókat,

rostákat, szüretelő eszközöket stb. szállít:

„KUHNE” MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁR
RÉSZV.-TÁRS. Főraktár: Budapest.
◆
MOSONBAN. Fiókraktárak:
Debrecen, Temesvár,
Kaposvár, Szabadka.

IMPERATOR

műtrágyaszóróval egyesített sorbaterítő- és sorbaterítők egyetemes vetőgépeink értékes előnyei a jelenlegi viszonyok mellett különösen fontosak. Az e géppel elérhető:

egyenletes vetés,

valamint a **műtrágya sorbaterítése** a vetőmag és műtrágya nagyfokú megtakarítását eredményezik.

EREDETI MELICHAR „UNIKUM DRILL”

sorvetőgépeink szerkezeti egyszerűségükben rejlő tökéletességüknek és jó munkateljesítményüknek fogva világhírnévre tettek szert. **Óvakodjunk utánzatoktól!**

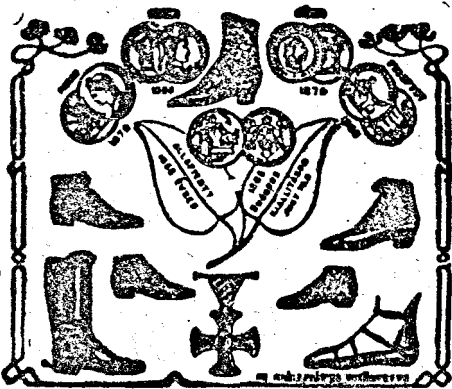
Bächer Rudolf – Melichar Ferencz

Magyarországi vezérképviselő: Szücs Zsigmond Budapest, VI., Teréz-körút 26. sz.

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁR, SZENTEGYHÁZ-UTCZA 3. SZ.

Fölvívja a n. é. közönség figyelmét előnyösen ismert, elsőrangú műhelyben a legjobb anyagból, legújabb divatszerint készült közkedveltségű **férfi és női cipőraktárára**

3008

Megrendelés után készít amerikai és francia vagy bármily tetszés szerinti fazonu cipőket, a legkényesebb igényeknek is megfelelő kivitelben. — Vidéki megrendelések pontosan és gyors kivitelben mérték után, de legbiztosabban egy használt, a lábra találó cipő beküldésével eszközöltetnek. — Kiváló tisztelettel: **Matutsek József.**

Azonnali belépésre keresünk

kis családú nős **gazdatisztet**, ki a gazdaság minden ágát érti. Szülő- és komló-értők előnyben, valamint kik a román nyelvet birják. — Ugyanott egy ügyes **biró is felvétetik.**

Ajánlatok bizonyítványmásolatokkal, fizetési igény megjelöléssel **Fried Lipót és Fried Ármin címre Tövisre küldendő.**

3221

A bemutatásra meghívottnak uti- (vonat) költsége megtérítettik.

KOLOZSVÁRI TAKARÉKPÉNZTAR és HITELBANK Részvénytársaság

Kolozsvár, Mátyás király-tér 7. szám.

000

Alapjai: 3 millió 347,000 korona.

Elfogad: takarékbetétet legelőnyösebb kamatoztatás mellett

és azokat a moratórium korlátozó határozmányaitól eltekintve

bármikor azonnal visszafizeti,

miáltal módot óhajt nyújtani a közönségnek, hogy pénzfé-

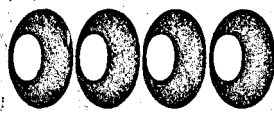
leslegeit a háboru tartama alatt is biztos helyen elhelyezhesse

Uj intézeti székházában külön e célra épített pánclertermében

tűz- és betörésmentes rekeszeket

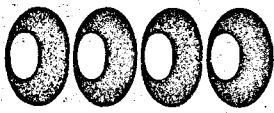
és értékeket tartalmazó ládák részére

tresort tart a közönség rendelkezésére.

Hirdetések felvételnek

a kiadó-hivatalban.

Hatása biztos Páratlan a maga nemében!

Ajánlattal és prospektussal szívesen szolgálnak. egyedüli gyárosai:

LUTZ EDE és TÁRSA festékgyára
BUDAPEST, VII., Örnagy-utca 4.

Név és védjegy törvényes szabadalom

Patkánin

patkányirtó szer

ingyen küld. Reitter Oszkár főkapitány, Patkánin gyáranak vezetősége Nagybecskereken.

Tökéletes biztos eredményről jótállás.

3173

Tökéletes biztos eredményről jótállás.

PETREUS L. UTÓDA LŐRINCZ

KOLOZSVÁR, HOSSZU-UTCA 26. SZ.

KITÜNTETETT OKLEVELES MÉRLEGGÉSZITŐ, ÉPÜLET- ÉS MŰ-LAKATOS, VAS- ÉS RÉZBUTORGYÁRTÓ.

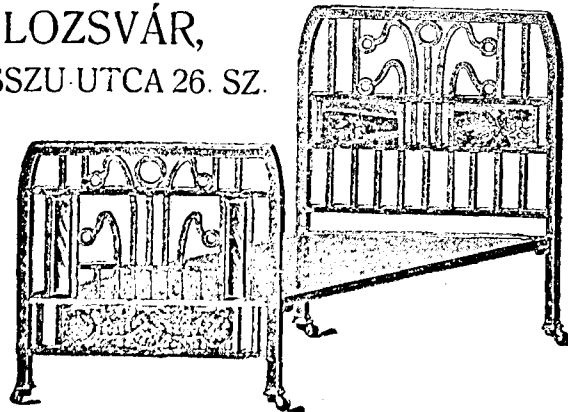
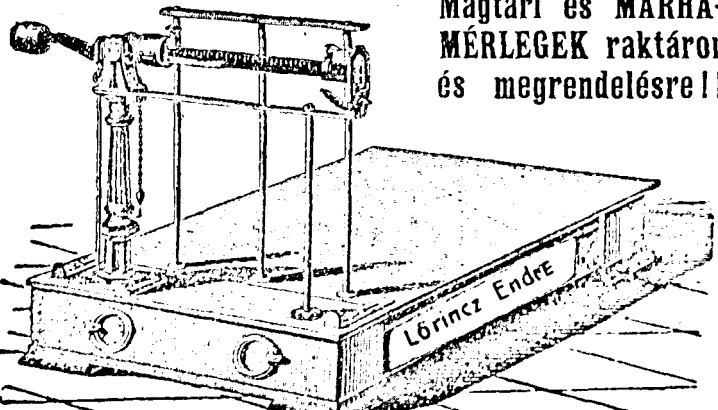
3111

Magtári és MARHAMÉRLEGEK raktáron és megrendelésre!!

ELVÁLLAL:

Vas és fémből előállítható szakmájába vágó minden munkát. Kórházak, szállodák, gazdaságok, istállók, tehenészetek stb. fa, vagy fémbutorral való berendezését. Folyósó, lépcső és sirrások készítését. Gazdasági és kerti kerítéseket Kerti butorokat és sátrakat. Réz- és vaságyakat és butorokat, stb.

MAGTÁRI ÉS MARHAMÉRLEGEI MINDEN MÁSNÁL JOBBAK ÉS OLCSÓBBAK

Költségvetéseket és rajzokat kívánatra díjtalanul
Pontos időre szállítás! Szolid és versenyképes árak!
Szakszerű tökéletes munka!

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELŐFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
1/2 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE
MÉGJELNIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTLA-UTCA 10. SZÁM.
◇ A LAP TELEFON SZÁMA: 158. ◇

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

A vetések állása és a mezőgazdaság állapota Magyarországon	331
Őszi munkálatok és a jövő termés biztosítása	333
Az idei paszulytermés. Gáspár József	333
Adatok az erdélyi kisgazdaságok haszonmarhatenyésztéséről. Dr. Cséser Lajos	334
Mégegyszer: „Talajelőkészítési munkálatok a tavaszi vetések alá.” Gáspár József	334
Kormányintézkedések	335
Egyleti élet	335
Irodalmi szemle	335
Vegyes közlemények	335
Hirdetések	

A vetések állása és a mezőgazdaság állapota Magyarországon.

1915. évi október hó 4—6-án.

A m. kir. földmivelésügyi miniszterhez a gazdasági tudósítókól és a m. kir. gazdasági felügyelőségektől, a szőlőre vonatkozólag pedig a m. kir. szőlészeti és borászati kerületi felügyelőkől beérkezett jelentések szerint.

A legutóbbi hivatalos vetésjelentés szerkesztése és közzététele idején, szeptember hó 24. és 25-én járt csendes és derült napok alatt a hőmérséklet jelentékeny napi ingadozást mutatott. Nappal ugyanis 20—25 C fokra emelkedett a hőmérő, éjjel pedig több helyen -5 C fokra is leszállt. Szeptember 26-án nyugatról borulás indult meg, mely lassan kelet felé terjedt; minek következtében az éjjeli fagy megszűnt s a reggeli minimum +5 C fokot mutatott, a nappali hőmérséklet azonban alig változott.

Október hó 1-én az ország keleti felében jelentékenyen emelkedett, a nyugati részekeken pedig süllyedt a hőmérséklet s ezzel kapcsolatosan élénk szelek és itt-ott zivatarok keletkeztek. A legutóbbi napokban az ország nyugati és keleti felében kifejlődött ezen hőmérsékleti különbség lassan-lassan eltűnt, a hőmérséklet eloszlása országsszerte egyenletesebb s más évek hasonló időszakához képest melegebb lett.

A csapadék eloszlása az utóbbi két hét alatt igen egyenlőtlen volt. Mig ugyanis az ország nyugati felében csaknem mindennap, gyakran nagymennyiségű eső esett, addig a keleti részekeken alig fordult elő csapadék.

A 14 napi csapadékmennyiség 10 és 150 milliméter között ingadozott. Legtöbb (100—150 milliméter) esett a duna jobbpartjának nyugati vármegyében és a Tatra vidékén, legkevesebb (5—15 milliméter) pedig az Alföld keleti felében és a Királyhágón tul.

Az őszi külső mezői munkálatok az időjárásnak megfelelően az ország nyugati és északnyugati részein (vagyis a Duna jobb és balpartján, továbbá a Tisza jobbpartjának nagy részében) igen el vannak maradva, az ország

keleti nagyobb felében (vagyis a Nagyalföldön, a Tisza-Maros szögén és a Királyhágón tul) azonban serényen folynak és a viszonyokhoz képest meglehetősen előhaladtak. Ez az előhaladás azonban csak viszonylagos, mert az igáserő és a férfi munkáskéz hiányos volta miatt ezeken a vidékeken is jóval kevesebb mezői munkával készültek el a gazdák, mint más évek hasonló időszakában.

A gabonaneműek behordása már mindennél befejeztetett. A cséplés a magasabb hegyvidékeken, leginkább, ahol rendszerint az őszi munkák befejezte után, illetve azokkal párhuzamosan szoktak csépelni, továbbá az ország egyéb vidékein a nagy uradalmakban helyenként még folyik. A cséplési eredmények ily helyeken újabb családásokat mutatnak ugy mennyiség, mint minőség tekintetében, mely családások az aratás után járt kedvezőtlen időjárásra, illetve az ezáltal okozott nagymérvű kipergetésre és csirázásra vezethetők vissza.

Az őszi szántás és vetés mindenütt megkezdődött, de egyrészt a már jelzett igáserő és munkáskézhiány, másrészt az ország nyugati részén járt tulsok eső, a keleti vármegyékben pedig az utóbbi szárazság miatt, illetve az egyes helyeken tapasztalható munkatorlás következtében a szokottnál lassabban halad. Egyes helyeken, ahol t. i. korán sikerült elvetni, már szépen kikelt zöld vetést (főleg rozsot) is lehet látni. Ahol azonban a fenti okok miatt megkésték a vetéssel, ott megfeszített munkával mo. t. vetnek s e célból hosszú enyhé ősze, az ország keleti részében ezenkívül 1—2 napos jó meleg esőre volna szükség, hogy az őszi kalászosokkal bevetni szokott területet folyó évben is jól megmunkálhassák és mind bevetéssék.

A talajelőkészítő és vetési munkálatokon kívül folyamatban van még a tengeritörés és a szárvágás, a répa és késői burgonya kiszedése és betakarítása, a szőlők szüretelése, a gyümölcszedés, a kerti vetemények betakarítása, a sarju és mesterséges takarmányok behordása, a dohány szárítása, a kender és len tilolása, a köles cséplése, a trágya hordása és teregetés stb.

A tengeri érésére az utóbbi időjárás általában kedvező volt, úgy, hogy ezidő szerint a gazdák már mindenütt remélik, hogy még a későn ültetett tengerik is jól be fognak érni. A törést legtöbb helyen már megkezdték, az alföldi részekeken már be is végezték. A korai tengeri termése mindenütt megfelel a várakozásnak, úgy, hogy a legutóbbi termésbecslés alkalmával bejelentett termésátlagok legtöbb helyen vagy megmaradtak, vagy némileg még emelkedtek. A késői vetésű tengerik azonban, ahol a szeptember 23—25-iki éjjeli fagyok még zölden és teljes fejlődésben találták a csöveket, némi fagykárt szenvedtek s innét származik,

hogy a legutóbbi hivatalos vetésjelentésben közölt terméskilátások mintegy 200,000 métermázsával csökkentek. Ez a csökkenés azonban az akkor kimutatott 46 millió métermázsa várható terméshez képest nem számottevő.

A m. kir. központi statisztikai hivatal adatai szerint folyó évben a tengerivel bevetett terület 4.356,118 kat. holdat tesz ki.

Ezen a területen a gazdasági tudósítók és a m. kir. gazdasági felügyelőségek adatai szerint kat. holdankint átlag 10.53 q. vagyis összesen mintegy 45.860,000 métermázsa szemes tengeri remélhető.

A legutóbbi (szeptember hó 20—23-iki) becslés alkalmával volt kat. holdankint 10.56 q. vagyis összesen mintegy 46.029,000 métermázsa tengeri.

A múlt évben 4 230,098 kat. hold területen átlag 10.34, vagyis összesen 43.768,820 métermázsa szemes tengeri termett

A vármegyénként mutatókozó termésátlagokat és összes termésmennyiségeket összehasonlítva a múlt évi végleges terméseredményekkel, a következő képet nyerjük:

Tengeri.

	Bevetett Okt. 4—6-án várható 1914. év terület	átlagos összes termés	
Vármegye	kat. hold.	méter mázsa	

Királyhágón tuli vármegyék.

Alsófehér	68.446	11'30	773.439	767.117
Beszterce-Naszód	29.190	6'71	2195.864	233.489
Brassó	7.289	12'79	93.226	67.842
Csik	1.953	10'00	19.530	15.761
Fogaraszék	19.211	8'93	171.554	129.062
Háromszék	13.679	9'49	129.813	68.201
Hunyad	96.879	8'17	791.501	621.333
Kis-Küküllő	51.041	9'93	501.733	415.966
Kolozs	71.508	5'84	417.607	536.696
Maros-Torda	58.996	6'57	387.603	461.812
Nagy-Küküllő	56.521	10'99	621.186	408.778
Szeben	34.227	9'09	311.123	219.359
Szolnok-Doboka	101.447	7'89	800.416	709.088
Torda-Aranyos	52.304	5'24	274.072	456.205
Udvarhely	23.174	6'59	152.716	150.496
Összesen	685.865	8'23	5,641.383	5,259.205
Szept. 20—23-án volt:		8'19	5,617.813	
Szept. 5—8-án volt:		8'52	5,846.432	
Aug. 16—19-én volt:		8'57	5,879.031	
1914. évben a végleges eredmény volt:	674.642	7'79	5,259.205	

Országos összesítés.

I. Duna-Tisza köze	976.331	11'31	11,045.499	12,190.895
II. Duna jobbpartja	562.198	12'45	6,998.416	6,380.740
III. Duna balpartja	116.453	9'99	1,163.469	1,288.641
IV. Tisza jobbpartja	120.451	7'77	936.609	787.687
V. Tisza balpartja	717.530	9'74	6,988.596	5,433.482
VI. Tisza-Maros	1,177.290	14'11	13,088.389	12,428.170
VII. Királyhág. t. vm.	685.865	8'23	5,641.383	5,259.205
Összesen (Fiume nélkül)	4.356.118	10'53	45,862.311	43,768.820
Szept. 20—23-án volt:		10'56	46,029.661	
Szept. 5—8-án volt:		10'82	47,162.428	
Aug. 16—19-én volt:		11'27	49,121.083	
1914. évben a végleges eredmény volt:	4,230.098	10'34	43,768.820	

Magyar MEZŐGAZDÁK Szövetkezete, Budapest, V., Alkotmány-utca 29.

Saját székház. — Saját borpincék Budafokon.
— Raktárak: Nyugati pályaudvar, XX. számú közraktár. — Sertéshizláló-telepek Kőbányán.

1. Alaptőke jelenleg — — — — — 1,270.000 korona.
2. Tisztviselők és szolgák nyugdíjintézete — — — — — 730.000 korona.
3. Tartalékalap — — — — — 320.000 korona.
4. Betéti állomány jelenleg kb. — — — — — 3,500.000 korona.

Beosztás:

1. Vetőmagosztály
2. Gazdasági anyagosztály
3. Szőlészeti osztály
4. Géposztály
5. Gabonaosztály
6. Abraktakarmányosztály
7. Tenyészállatosztály
8. Borértékesítőosztály
9. Biztosítási osztály
10. Pénz- és hitellügyosztály: Betétek folyószámlára: takaré- és gazdasági üzemtőkék szövetkezetünknel való elhelyezése.

Tájékoztató és belépési nyomtatványok rendelkezésre állanak.

3003

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható: Divatos férfi ingek, alsónadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők. Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, hálóingek és kabátok. Fiu- és leánykafehérmű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf utódai

fehérmű, vászon és szőnyeg nagyraktára
KOLOZSVÁRT, Deák Ferenc-utca 3. szám.
 Telefonszám 567.

Mátrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalonnán ebédli és futószőnyeg gyapju és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedüli főraktára.

A burgonya szedése folyamatban van. A korai fajtákat legtöbb helyen már föl is szedtek. A terméseredmény többnyire megfelel a várakozásnak, sőt gyakran meg is haladja azt. Több helyen panaszkodnak azonban a gazdák, hogy a gumók nagyon rothadnak s attól tartanak, hogy főleg a korai fajták, — az ország nyugati részeiben pedig a késői fajták is nehezen lesznek hosszabb ideig eltarthatók. Ahol az utóbbi időben kevesebb eső járt és általában a homokosabb, lazább talajú földekben igen szép egészséges burgonya termett. A termés mennyiségével egyébként mindenütt meg vannak elégedve a gazdák s ha a most tapasztalható rothadás megszűnik, vagy nem lesz nagyobb mérvű, a folyó évi burgonyatermés általában jónak mondható.

A m. kir. központi statisztikai hivatal adatai szerint folyó évben a burgonyával beültetett terület 1,108.798 kat. holdat tesz ki.

Ezen a területen a gazdasági tudósítók és a m. kir. gazdasági felügyelőségek adatai szerint kat. holdanként átlag 51.38 métermázsza, vagyis összesen mintegy 56,978.000 métermázsza burgonyatermés várható.

A legutóbbi (szeptember 20—23-iki) becslés alkalmával volt kat. holdanként 51.27 q, vagyis összesen mintegy 56,854.000 métermázsza burgonya.

A múlt évben 1,064.227 kat. hold területen átlag 49.93 métermázsza, vagyis összesen 53,143.261 métermázsza burgonya termett.

A vármegyénként várható termésátlagokat és összes termésmennyiségeket összehasonlítva a múlt évi végleges terméseredményekkel, a következő képet nyerjük:

Burgonya.

Bevetett Okt. 4—6-án várható 1914. év terület átlagos összes termés

Vármegye	kat. hold.	termés méter m á z s a	összes termés	
Királyhágóntuli vármegyék.				
Alsófehér	1.677	38.64	64.799	43.835
Beszterce-Naszód	2.434	32.93	80.152	86.104
Brassó	9.150	105.17	962.305	599.385
Csik	6.524	79.14	516.309	356.620
Fogarás	10.452	50.31	525.840	408.065
Háromszék	12.292	87.93	1,080.835	588.673
Hunyad	7.736	28.45	220.089	195.990
Kis-Küküllő	1.717	62.11	106.643	95.280
Kolozs	2.964	37.92	112.395	120.79
Maros-Torda	1.415	44.45	62.897	57.50
Nagy-Küküllő	5.947	64.64	384.414	275.955
Szeben	6.563	59.38	389.710	226.532
Szolnok-Doboka	1.945	24.94	48.508	42.804
Torda-Aranyos	2.217	45.44	100.740	60.904
Udvarhely	2.667	35.39	94.385	58.105
Összesen	75.700	62.75	4,750.021	3,216.546
Szept. 20—23-án volt		59.54	4,507.438	
Szept. 5—8-án volt		59.65	4,515.614	
Aug. 16—19-én volt		60.70	4,595.166	
1914. évben a végleges eredmény volt:	65,664	48.98	3,216.546	

Országos összesítés.

I. Duna-Tisza köze	129.680	38.41	4,981.896	4,937.891
II. Duna jobbpartja	235.045	49.49	11,632.262	10,948.358
III. Duna balpartja	260.408	63.64	16,571.616	15,108.555
IV. Tisza jobbpartja	211.211	51.32	10,851.599	11,151.006
V. Tisza balpartja	160.162	41.00	6,577.800	6,633.655
VI. Tisza-Maros	36.592	44.36	1,623.840	1,147.250
VII. Királyhágónt. vm.	75.700	62.75	4,750.021	3,216.546
Összesen (Fiume nélkül)	1,108.798	51.38	56,978.534	53,143.261
Szept. 20—23-án volt:		51.27	56,854.301	
Szept. 5—8-án volt:		51.09	56,658.726	
Aug. 16—19-én volt:		53.55	59,384.424	
1914. évben a végleges eredmény volt:	1,064.277	49.93	53,143.261	

A cukorrépa fejlődésére az utóbbi időjárás általában kedvező volt. Szedését legtöbb helyen megkezdették, de elegendő munkáskéz hiányá-

ban ez a munka lassan halad. A termés egyes helyeken nem felel meg a várakozásnak, ami valószínűleg onnét származik, hogy a nyár folyamán nem részesült mindenütt a szükséges kapamunkában, minélfogva a gyomok igen el-lepték s a gumók nem fejlődhettek ki rendesen. Ez az oka, hogy a mostani becslés az előzővel szemben mintegy 540,000 métermázsza visszaesést mutat.

A m. kir. központi statisztikai hivatal adatai szerint folyó évben a cukorrépával bevetett terület 186.793 kat holdat tesz ki.

Ezen a területen a gazdasági tudósítók és a m. kir. gazdasági felügyelőségek adatai szerint kat. holdanként 133.22 q, vagyis összesen mintegy 24,885.000 métermázsza cukorrépa remélhető.

A legutóbbi (szeptember 20—23-iki) becslés alkalmával volt átlag 139.09 q, vagyis összesen mintegy 25.421.000 métermázsza cukorrépa.

A múlt évben 308.873 kat. holdon átlag 130.00 métermázsza, vagyis összesen 40,143.053 métermázsza cukorrépa termett. A folyó évi kedvezőbb termésátlag dacára mutatkozó jóval kisebb termésnek oka a cukorrépa vetésterületnek nagymérvű csökkenésében keresendő, ami azonban a termelőknek a cukorgyárosokkal történt előzetes megegyezésén alapszik.

A vármegyénként mutatkozó termésátlagokat és az összes termésmennyiségeket összehasonlítva a múlt évi végleges terméseredményekkel, a következő képet nyerjük:

Cukorrépa.

Bevetett Okt. 4—6-án várható 1914. évi terület átlagos összes termés

Vármegye	kat. hold	termés méte r m á z s a	összes termés	
Királyhágóntuli vármegyék.				
Alsófehér	50	72.80	3.640	38.900
Beszterce-Naszód				
Brassó	4.390	147.66	648.227	673.244
Csik	34	100.00	3.400	8.250
Fogarás	4	95.00	380	4.700
Háromszék	771	123.85	95.488	194.360
Hunyad	12	80.00	960	2.500
Kis-Küküllő	436	153.63	66.982	47.930
Kolozs	138	80.00	11.040	
Maros-Torda	246	100.00	24.600	
Nagy-Küküllő	324	121.79	39.460	80.170
Szeben	143	137.02	19.593	38.000
Szolnok-Doboka	86	108.14	9.300	8.358
Torda-Aranyos	375	73.95	27.731	111.560
Udvarhely	25	100.00	2.500	1.440
Összesen	7.034	135.53	953.301	1,209.412
Szept. 20—23-án volt:		134.71	947.576	
Szept. 5—8-án volt:		135.09	950.273	
Aug. 16—19-én volt:		132.37	931.136	
1914. évben a végleges eredmény volt:	9.270	130.40	1,209.412	

Országos összesítés.

I. Duna-Tisza köze	24.603	128.18	3,153.618	5,481.436
II. Duna jobbpartja	53.509	149.71	8,010.857	13,028.637
III. Duna balpartja	63.320	129.54	8,202.820	12,482.059
IV. Tisza jobbpartja	10.451	100.49	1,050.228	1,997.620
V. Tisza balpartja	13.058	124.39	1,624.362	3,110.617
VI. Marosköz	14.818	127.52	1,889.605	2,833.272
VII. Királyhágónt. vm.	7.034	135.53	953.301	1,209.412
Összesen (Fiume nélkül)	186.793	133.22	24,884.791	40,143.053
Szept. 20—23-án volt:		136.09	25,421.635	
Szept. 5—8-án volt:		136.56	25,512.572	
Aug. 16—19-én volt:		136.52	25,500.744	
1914. évben a végleges eredmény volt:	308.873	130.00	40,143.053	

A takarmányrépa szedése megkezdődött s általában jó termést ad, kivéve azokat a helyeket, hol a gyakori esőzések és hiányos megmunkálás miatt elgazosodott és ritka maradt. A gumók szépek és egészségesek.

A repce majdnem mindenütt szépen, egyenletesen kelt és jó fejlődésnek indult.

A kerti vetemények betakarítása folyamatban jó és közepes eredménnyel.

A bab szedése és cséplése folyamatban vannak. A hozam általában kielégítő, bár több helyen, különösen az északi vármegyékben a szeptember hó utolsó napjaiban járt fagyok némi kárt okoztak, miáltal úgy a mennyiség, mint a minőség a remélnél gyengébb lett.

Az egyéb hüvelyesek kielégítő termést adtak.

A káposzta vágása általában folyamatban van. Feje elég nagy és tömött. Sok helyütt a túl sok eső miatt a rothadás mutatkozik. Jó, közepes termésre van kilátás.

A komló közepes termést adott. Száritása folyamatban van.

A kender és len megmunkálás alatt van. A hozam úgy mennyiségileg, mint minőségileg jó közepes.

A dohány legnagyobb részt be van takarítva. Száritása folyamatban van, azonban tulnedves időjárás miatt csak lassan halad előre. Általában úgy mennyiségileg, mint minőségileg jó közepes termést adott.

A mesterséges takarmányok közül a lóhere betakarított. A tarlóhere kaszálása jó eredményt adott. A magnak hagyott lóhere közepesen aluli termést adott.

A lucerna jó eredménnyel betakarított. Minősége a sok eső miatt keveset szenvedett.

A búkköny mennyiségileg kielégítő, minőségileg azonban gyenge.

A mohar jó közepes eredménnyel betakarított.

A csalamádé bő termés mellett nagyobb részt betakarított.

A rét sarjutermeének betakarítása legnagyobb részt befejeztetett. A hozam úgy mennyiségileg, mint minőségileg jó.

A legelők még mindig jók és elegendő táplálékot nyújtanak a jószágoknak.

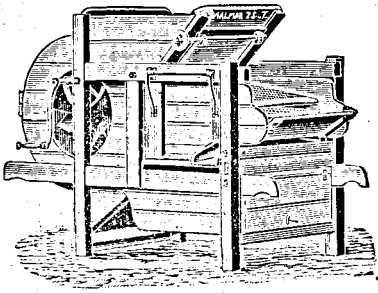
A gyümölcsfák termése legnagyobb részt leszedetett. Az eredmény fajtánként és ország-részenként különböző. Szilva, alma és körte közepesen aluli, őszi barack közepes, dió és mogyoró jó, mandula pedig gyenge termést adott.

Szőlő.

Nagynyedi felügyelői kerület (Alsó-Fehér, Hunyad és Szeben vármegyék). A szeptember hó 20-ika utáni éjjeli nagy lehűlések, egész két fok hidegig, az alszőlők nagy részében kárt tettek. Az ezután következő meleg időjárás a teljes beérését nagyon elősegíti s így igen jó minőségű mustermésre van kilátás. A rothadás megállott. A szüret részben már október 11-én, de leginkább 17—18-án veszi kezdetét. Jobb minőségű mustért 100 K-t kérnek, 80—90 K-ért már eladások is történtek.

Dicsőszentmártoni felügyelői kerület (Kis-küküllő, Nagy-küküllő és Udvarhely vármegyék). A szeptemberi fagy helyenként a levézetet és a fürtök kocsányát megtámadta és így a fürtök tovább fejlődését megakasztotta. A jelenlegi meleg idő a szőlő beérését igen előmozdítja. A fagy által szenvedett szőlőkben a rendesen korábban szüretelnek. Közepes termés várható. Ahol a fagy nem tett kárt, jó minőségű borra van kilátás. Must ára 70—100 K. A termelők tartózkodók az eladással.

Marosvásárhelyi felügyelői kerület (Maros-Torda, Torda-Aranyos, Kolozs, Szolnok-Doboka és Beszterce-Naszód vármegyék.) A fagy által megkímélt szőlők állapota teljesen kielégítő. Az általános szüret október 15-ike táján fog kezdődni. Mustra 80 K-s kötéseket történtek.

Minden gazdaságban :: Európaszerte első helyen elismert kitünő szerkezetű és nélkülözhetetlenek. :: legolcsóbb, a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő

„EREDETI KALMÁR-ROSTÁK” és „HERKULES” TENGERIMORZSOLÓK KALMÁR ZS. és Társa, Hódmezővásárhely

különleges terménytisztító gépgyár és vasöntöde.

Ezévi ujdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzéket kérni.

3004

Őszi munkálatok és a jövő termés biztosítása.

A háboru sikere és eredménye nemcsak attól függ, hogy minő vitézül harcol seregünk, hanem függ attól is, hogy mi, itthonmaradottak minő szorgalommal, minő eredménnyel dolgozunk. A hadseregek által elért sikereket csak akkor tudjuk kiaknázni, ha idehaza mi is megkettőztetett szorgalmat fejtünk ki, ha az összes munkálatokat jól végezzük el, s ezáltal biztosítjuk egyrészt hadseregünk kifogástalan élelmezését, de biztosítjuk másrészt jövő évi termésünket is, aminek minősége, nagysága nagyon is döntő befolyással van jövő anyagi helyzetünkre.

Nagyon fontos dolog tehát vetőmunkálataink kifogástalan befejezése, mert jövő évi termésünk csak úgy lehet nagyhozamu, ha eltekintve az időjárási viszonyoktól, jól megművelt, jól megrágyázott talajba vetjük el a ma amúgy is nagyon drága vetőmagot.

A talaj kifogástalan megművelése ez idén bizony sok helyen kívánni valót fog hagyni, mert némely vidéken nagyon megapadt az ígás állatállomány, s ennek következtében aligha leszünk képesek a kellő szántási műveleteket a talajnak megadni. Nem egy helyen csak egyszeri szántásba vethet a gazda, de ilyen esetben is ismételtén tárcsázással, vagy fogással segítsen legalább a bajon és fogasolva elvetendő talaját mindaddig, amíg az teljesen porhanyóvá lesz. Miután pedig a szántó munkálat nem mindenütt lesz tökéletes, nagyobb súlyt kell helyezni a talaj trágyázására is anynyival inkább, mert nagy termést még a jól megművelt talajban is csak akkor adhat a növény, ha bőséges tápláló anyagot talál.

Az istállótrágya kihordása is ezuttal nehézségekbe ütközik, mert nincs elegendő ígás állat, de meg különben sem jó az őszi gabonát frissen trágyázott földbe vetni. Nem marad tehát más hátra, mint az ásványi trágyákhoz folyamodni, amelyeknek kihordása, szétszórása sokkalta kisebb erőt igényel, mint az istálló trágyáé. Ahol vetőszántás előtt 200 kg. szuperfoszfátot szórtunk ki kat. holdankint, ott megtettünk körülbelül mindent arra nézve, hogy a nem istállótrágyázott és gyengébben megművelt talalon is jó termést arassunk, már amennyiben idején gondoskodunk az idén oly szűkre apadt műtrágyaféle beszerzéséről. Így aztán nagyon sok gazda lesz, aki nem kaphatta meg az ásványi trágyát a vetés idejéig, s így habozni fog, vajjon vessen-e műtrágya nélkül, vagy várjon a vetéssel a műtrágya megérkezéig. Hát ezeknek a gazdáknak csak azt lehet tanácsolni, hogy a vetést ne tolják későbbi időre azért, mert a műtrágya még nem érkezett meg, hiszen a műtrágyát október - november hónapban, avagy télen hőmentes időben, sőt kora tavasszal is rá lehet szórnai a már kikelt vetésre, s miként kísérletek bizonyítják, e későbbi kiszórás csaknem olyan terméscsökkenést okoz, mint a vetés előtti kiszórás. Békés- és Csanádmegyében nagyon sok kisgazda csak kora tavasszal szokta rászórnai buzavetésére a műtrágyát és az eredménnyel rendkívül megvannak elégedve. Ugyanazon hatás elérésére a szokottnál legfeljebb valamivel többet kell alkalmazni holdankint.

Igyekeztek a gazda ezidén is minél több buza- és rozsvetést létesíteni, mert kétségtelen,

hogy ezeknek a terményeknek ára jövőre is magas lesz, idei készletünk pedig jövő aratásig ki is fog fogyni. Ne kösse magát senki ahhoz, hogy októberben a vetést okvetlenül be kell fejeznie, hiszen vetettünk mi már decemberben is nem egyszer és hozzá kedvező eredménnyel.

A felszabaduló kukorica, burgonya és répa földeket, amelyeket könnyen lehet előkészíteni buza alá, vessük be még buzával, mert minél többet aratunk a jövő évben, annál nagyobb szolgálatot teszünk magunknak, családuknak, de a hazának, sőt közvetve hű szövetségeseinknek is.

Az idei paszulytermés.

A paszulytermés elé az idén is a már megszokott akadályok gördültek: az első vetést a kései fagy sok helyen tönkretette, a második vetésre pedig, a kikelés után mindjárt, az erdélyi részeken nem mindennapos szárazság állott be, mely miatt fejlődésében a zsenge növény nagyon visszamaradt. Ott azonban, ahol őszi szántásba eshetett és főterménynek volt vetve, könnyen viselte a szárazság sanyargatását s az esőzések beálltával nem kifogásolható fejlődésbe indult s olyan terméssel fizetett — kat. holdanként 10—15 q. — melyet nem minden év szokott felmutatni.

Dicséretükre legyen mondva, gazdáink elfoglalt fontos szerepét, amidőn az idén akkora területeket vetettek be, hogy a rendkívüli viszonyok szülte nagyobb fogyasztást is teljesen ellátták zöldterméssel és pedig olyan arányban, hogy a beindítástól eltekintve, az árak egy ízben sem emelkedtek a rendes normálison felül, holott más termények — egyet sem veve ki — még a rendkívüli viszonyokkal sem menthető magas áron is, sűrűn szerepeltek a keresett élelmi cikkek sorozatában. A törekvés a szükséglet fedezésére tehát meg volt gazdáinkban, a termelés körül kifejlődött eddigi szokásaiktól azonban az idén sem tértek el, most is — mint 100 évvel ezelőtt — úgy vetik és ápolják. Most is csak alárendelt szerepet juttatnak a paszulyknak, melynek mint hamupipókének a tengeri árnyékában kell meghuzza magát, hogy így megfosztassék a természetnek minden növényre egyformán szükséges ingyen adományától — a napsugarak közvetlen hatásától. Egy-egy magára a napsugarak elvonása is elég arra, hogy a paszuly teljes termőképességét ki ne fejthesse, de, amint a baj nem szokott egyedül járni, úgy itt is, rádupláznak gazdáink a beárnyékolásra azzal, hogy egy fészekben több magot raknak le úgy, hogy gyakran 5—6 növény is szokott a szűk helyen, közvetlen egymás mellett, erős versenyre kelve a tápanyagnak egyik a másik elől való elvonásával.

Az erdélyi gazda paszulytermelésénél a beárnyékolás és sűrű vetés a legélesebben kiemelkedő két oka annak, hogy a paszuly kevés hozamot ad s ez a kevés is, a beárnyékolás miatt ritkán ér el a teljes beérés fokáig, tehát a kevesebb terméshez a gyengébb minőség is járul. Ha fokozni akarjuk tehát a paszuly termését, vessük azt: főterménynek, azaz magára és egy fészekbe csak egy magot rakjunk le, avagy vessük géppel úgy, mint a többi hüvelyeseket vagy a gabonaféléket, természetének megfelelő sordávolságra. Ha így történik a vetés, megkapja a növény a reá eső napsugarakat, a

táplálkozásnál pedig nem veszi el egyik növény a másik elől a táplálékot. A növényéletnek ez a szabálya olyan világos, kézzel fogható és közismeretes is, hogy az bizonyítás tárgyává sem tehető, ennél fogva érthetetlen gazdáink csökönös ragaszkodása ahhoz, hogy a paszulyt csak mellékterménynek vetik s egy fészekbe marokkal rakják a magot.

Vita tárgyává tehető lenne talán az: hogy hiszen így is, úgy is csak egy és ugyanazon helyről kerülnek elő a hüvelyek, miért lennének azok nagyobb számmal és tökéletesebbek, ha nem több, hanem csak egy töről veszik életüket? Így téve fel a kérdést, matematikai szempontból nem is tudunk a kettő között különbséget tenni, de sőt, mivel több mag vetésénél több növény gyökere lesz a tápanyag szakitó eszköze, azt a matematikai következtetést lehet levonni, hogy az egy fészekbe több mag vetésével kedvezőbb alkalom nyílik a többtermelésre. Csakhogy itt nem a matematikával, hanem a növények élettörvényeivel állunk szembe, melyet akképp alkotott a természet, hogy minél több a növény egy és ugyanazon helyen, illetve közvetlen egymás mellett, annál kevesebb tápanyaghoz juthatnak az egyes növények s ennél fogva kevesebb hüvely kifejlésére is vannak képesítve.

Bizonyítására az elmondottaknak mellékeltem ezen cikkemhez a marosvásárhelyi miniszteri kirendeltség által kiosztott vetőmagból, annak utmutatása szerint főnövénynek, azaz egymagára egy fészekbe történt egy mag berakásával, három különböző helyen vetett idej termésből: egy-egy pár növényt és szembeállítandó ezzel egy községből az ottani szokás szerint tengeri között mellék termelésre s egy egy fészekbe rakott 3—4 mag berakásával vetett termésből: egy-egy bokrot. Tettem pedig ezt az idej termésből vett növények mellékelését abból a célból, hogy a fényképben bemutatása helyett, melynek sokszorosítása egytárcsa-cikkhez adott szerkesztői megjegyzésekből kitetszőleg, jelenleg cink hiánya miatt akadályba ütközik, a T. Szerkesztőséget kérem fel arra, hogy megfelelő komentárral kíséri szíveskedjen mert így nagyobb meggyőző ereje lesz e szerény soroknak, ha ezt szerkesztői hitelességgel is bizonyítani lehet.* A szerkesztői bizonyításból nemcsak a nagy termésbeli különbséget, de azt is látjuk, hogy ezen az uton elért nagyobb terméshez — kevesebb vetőmagra volt szükség.

A paszulyknak az idén 10—15 q terméséről számolnak be ott ahol főnövénynek termelték, míg a köztes termésnek vetett sok helyen a szeptember havi korai fagy miatt be sem érett, de ahol beérett is alig adta meg a 4—5 magot.

A kétféle vetési mód és ápolás mellett mutatkozó nagy termés különbség egy magára is elég ok arra, hogy a paszuly termelés felé terelje a figyelmet, de erre utal, még talán erősebb nyomtatékkal, a paszuly általános használatára is, mely közvetlen a buza és tengeri mellé helyezi. Minden növénynek termelésére

* Hozzánk beküldetett egy magról kelt tő: Inezdi Joksman N.-né m.-kereszturi terméséből: 1 tő 40 hüvellyel, 1 tő 25 hüvellyel; br. Kemény Katalin malomfalvi terméséből: 1 tő 50, és 1 tő 30 hüvellyel. Egy marosvásárhelyi mintagazdától: 1 tő 100, és 1 tő 80 hüvellyel. Több magról kelt bokor: M.-péterlaki kisgazdától: 1 bokor 36 hüvellyel, 1 bokor 29 hüvellyel. Szerk.

a legmelegebb ajánlat az, hogy mit adnak érte a piacon, hogyan értékesíthető az? A paszuly ezen az uton is megkapta az ajánló levelet, a magas piaci árban, mely már jó néhány év óta, mint közismeretes, állandóan a buza ára felett hullámzik. Mindezekhez járul az is, hogy a paszulyból minden terményünket meghaladó széles körre kiterjedt kivitelünk van, mely erős biztosíték arra, hogy az árakat lenyomó túltermelés számításunkat nem zavarhatja meg; a paszuly termésre tehát a buza és tengerihez hasonló szilárd értékesítési alapon nyugszik.

Előre látható nagy kereslete a paszulynak valószínűleg az idén is felveri az árakat, hiszen már is a maximált árakat meghaladja a kéz alatt történő adás—vételnél a kölcsönös hallgatással megállapított forgalmi ár, miért is tanácsolni lehet, a termelést bevezetni szándékozó gazdáknak, hogy már most szerezzék be vetőmag szükségleteiket, mivel tavasszal bizonyosan 120—150 koronát kérnek újra egy méterháza vetőmag paszulyért míg jelenleg 40—50 koronán a kiváló fajták között lehet válogatni. *Gáspár József.*

az időtájt (1847) gróf Bethlen Leopold hozott be 32 „swájci“ tehenet. Gróf Eszterházy-féle „swájcerájról“ is esik szó a munkában. A *kerlési* uradalom hírlapi felszólítást intéz *vala*, hogy a gazdák swájcer tehenekre bizományt adjanak és később gróf Rédeiné erdőszentgyörgyi jószágára 8 hollandi tehenet és egy bikát hozott volt, amelyek a mienknél 3—4-szer tejesebbek lévén, igen megkedvelődtek és bár ez a tehenészet összeromlott, de a faj elterjedése azon vidékben igen jótékonyan hatott. Ezen adatok első nyomoknak tetszenek a nyugati szarvasmarha erdélyi terjedését illetőleg s bizonyára az elmúlt 70—80 év folyamán mind több és több nagybirtok kísérletezett a swájcerájjal — de az ősi tenyésztéssel szemben az első s kitartó rohamot a szászok földjén fejlődő pinzgau tenyésztés irányában csinálta, — még pedig alig 25—30 év óta. Mert addig a „szász“ kisgazdák is a fehér marhát tenyésztették, sőt sok helyütt mesterek voltak a magyar marhatenyésztésnek: szószerint véve ezen jelentést, mert már akkor előrehaladottabbak lévén a mezőgazdaságban vagy talán jobb és nagyobb legelők voltak a magyar alföldről hozott nagytestű fehér tenyészállatokkal javították gulyáikat arra a fokra, ahol ma is virágozik ehez az irányhoz hű maradt községekben pld. a kolozsmegyei Dédradon le nem tagadható, hogy ezen nagyra nőtt *fehér* szász marha elődei törték fel a saját szájuk alól azokat a legelőket, amelyeknek mai lóhere, lucerna és répatábláin könnyen terjeszkedett a nevető utód — ha ugyan látott valaha valaki nevető pinzgau marhát? *(Folytatjuk.)*

Adatok az erdélyi kisgazdaságok haszonmarhatenyésztéséről.

Irta: Dr. Csérer Lajos. 3.

A tejelő képesség fejleszthetősége példájául álljon még itt a legfrissebb példa 1913. évből, amidőn a Kolozsvárt székelő „Erdélyi Jellegű Magyar Fajta Szarvasmarhát Tenyésztők Egyesülete“ a kolozsvári ugynevezett *hóstáti* magyar kisgazdák teheneivel állami közeg közbejöttével egyéves tejelőversenyt rendezett. Az eredményt mellékelt táblázat mutatja.

Ezen hivatalos helyről* szerzett kimutatás anyaga, illetve az egész évi tejelőverseny anyaga kéthetenként eszközölt estéli és reggeli próbafejések adataiból keletkezett. A felsorolt

* Erdélyi Gazda szaklap 1913. évfolyam.

kolozsvári magyar kisgazdák rendszeres tejtermeléssel foglalkoznak s legtöbbje az erdélyi szürke szarvasmarhának is régi tenyésztői s mert állatdíjazásokon is díjakat nyerne, ezt a kettős célt mesterséges takarmánytermeléssel, répa, dara, szeszmoslék, vagy korpa etetéssel, helyes istállózással stb. már régebb idők óta igyekeznek elérni. Ám lássuk, hogy a tejelést illetőleg milyen eredményeket, szép példákat mutat a mellékelt táblázat. A *kifejt* tejhozam szempontjából az imént állított 900 literes fejesű erdélyi falusi tehén átlagon a táblázatban csak az első számú (Bingyó) tehén marad alul 803.7 liter évi termelésével, a többi 18 tehén mind többet tejel. A versenyen résztvevő 19 darab egy évi átlaga 1692.4 liter volt, (a borju tejjel együtt 1946.3 liter), hát ettől a városi, legtöbbször jármozott tehéntől többet

Kimutatás

az Erdélyi Jellegű Magyar Fajta Szarvasmarhát Tenyésztők Egyesületének kolozsvári tejelőversenyéről 1912—13. időközben.

A t e h é n				Fejési napok száma	Fejt tej liter	Borjutej liter	Összes tej liter	Zsir %	Zsir kgr.		
Sorszám	neve	kor, év	ellési ideje							tulajdonosának neve	
1	213	Bingyó	8	1913. V. 28.	Nagy János	167	803.7	108.0	911.7	3.92	35.770
2	214	Mundi	6	1913. V. 10.	Nagy János	173	964.1	288.0	1252.1	4.05	50.741
3	215	Bojtos	8	1912. VIII. 4.	Nagy János	324	1596.4	280.8	1877.2	3.59	67.408
4	219	Szarvas	4	1913. III. 5.	id. Gombos Mihály	255	1490.0	312.0	1802.0	3.80	68.444
5	221	Szőke	14	1912. VII. 15.	id. Gombos Mihály	365	1547.3	148.5	1695.1	4.46	75.603
6	223	Mozsár	8	1913. VI. 15.	Kilin György	260	1577.8	—	1577.8	4.04	63.768
7	224	Csinos	7	1913. V. 24.	Kovács József	267	1358.8	264.9	1620.8	4.97	80.537
8	225	Kondor	5	1913. IV. 5.	Butyka Ferenc	301	1787.9	320.0	2107.0	4.12	86.885
9	228	Szőke	7	1912. XI. 10.	Tóth Mihály	292	1846.6	732.0	2579.1	3.74	96.631
10	229	Virág	6	1912. IX. 21.	Tóth Mihály	341	2068.1	506.0	2574.1	5.14	133.505
11	232	Fickó	6	1912. XII. 10.	ifj. Csiki Sándor	325	3503.5	305.5	3809.0	3.87	151.079
12	236	Kondor	8	1913. V. 14.	Hatházi Mihály	290	2416.6	—	2416.6	3.88	93.146
13	241	Körmös	9	1912. XII. 28.	Butyka Ferenc	321	1334.3	278.6	1612.9	4.56	73.124
14	242	Szarvas	10	1913. III. 27.	ifj. Zágoni Szabó Mihály	263	1622.0	421.6	2043.6	3.90	79.689
15	245	Szarvas	8	1912. VI. 28.	id. Csiki Sándor	306	2214.3	214.2	2428.5	4.23	102.851
16	246	Bodor	7	1912. II. 28.	id. Csiki Sándor	273	1064.7	—	1064.1	5.50	58.511
17	247	Bendes	9	1913. VI. 3.	Kovács József	285	1818.7	364.5	2183.2	4.20	91.591
18	248	Pajkos	8	1913. III. 28.	Kovács József	262	1401.6	280.5	1682.1	4.28	71.922
19	249	Körmös	8	1912. V. 1.	Szabó József	365	1742.4	—	1742.4	4.87	84.928
Összesen:				548.7	32155.8	4824.2	36979.0	—	1566.143		
Átlag:				286.1	1692.4	253.9	1946.3	4.23	82.428		

igazán nem szabad várni — de erőszakolni sem! Azaz ifj. Csiki Sándor uram 6 éves „Fickó“ nevű tehene 325 fejesi napon át 3503.5 liter tejet adott (borju tejjel 3809.0 liter) összesen, tejjelével nemcsak elérte a táblázat maximumát — de közel éri a híres dunántúli nyugoti fajú tejelő marha tejelési eredményeit is, sőt az uradalmi tehének eredményét le is veri. Igaz, hogy a táblázat második „tejelő tehetsége“ már csak 2416.6 liter tejet termelt a jelzett időszakban, de ismétlem a 18 versenyző állat 1692.4 liternyi átlagával meg lehetünk elégedve. Vajjon csak a kolozsvári kisgazda képes ennyire fejleszteni az erdélyi szürke tehén tejelőképességét?

Tanulságos e táblázatnak „fejesi napok száma“ rovata, de érdekes a tejsirtartalom, illetve zsirtermelés rovata is: amidőn legnagyobb tejszir százalék 5.50, a legkisebb 3.74 százalék — egy különben 1846 liter tejet adó tehénél, az átlag zsirartalom pedig 4.23 százalék 82.42 zsirtermeléssel.

Ezekben leszögezve az erdélyi magyar

marha tejtermelő képességét is — főlőbb dicsérni talán már hivalkodás lenne. Az bizonyos, hogy a jelenlegi viszonyok között ez az ősi szarvasmarha lesz legcélszerűbb haszon-szarvasmarhája az erdélyi kisgazdának: a mai legeltetési, takarmányozási, gazdasági stb. viszonyokat csak ez az állat bírja ki, illetve csak ez az állatfaj tud hozzá alkalmazkodni! Ha azonban az erdélyi kisgazda nemcsak „szeretettel“ tartja ősi állatát, de mindjobban fejlődő tenyésztési, legeltetési, takarmányozási, istállózó eljárásokkal megközelítve, a nyugoti módszerekkel tenyészteni, ápolni megtanulja — mint a kolozsvári hóstáti példa mutatja; lélek-telen hálából 15—20 éven belül oda fejlődik ezen marha, hogy az erdélyi külterjes jellegű mezőgazdasággal bíró vidékeken megóvható a kisgazda a „nyugoti“ fajtával való időközönkénti kísérletezésektől.

III.

Erdély egyik régi statisztikusa, Kőváry László ma is érdekes könyvében említi, hogy

Mégegyszer: „Talajelőkészítési munkálatok a tavaszi vetések alá.“

A 38-ik számban fenti cím alatt közreadott cikkemre Sperker Ferencz a 41-ik számban megjegyzéseket tett s annak kapcsán erős bírálatot téve, a cikkemben kifejezésre jutott szerény ajánlatomat, illetve tanácsadásokat hátrázottan „káros“nak állította fel. Ez a körülmény indít arra, hogy mégegyszer foglalkozzam a kérdéssel s az audiatur et altera pars elvével fogva kérjem a t. Szerkesztő urat, hogy jelen soraimnak b. lapjában helyet engedni szíveskedjen.

Bírálat tárgyává tett cikkem időszerű kívánt lenni, melynél fogva az abban foglalt tanácsadásoknál mérlegelmem kellett az erdélyi részű gazdák jelenlegi gazdasági felszerelését, hogy az, amit javaslatba hozok, minden befektetés nélkül hajtassék végre. Minthogy porhanyítója, extirpátorja az erdélyi kisgazdának — a szászok kivételével — egyáltalában nincsen, a nagyobb gazdaságok közül is kevés van ezekkel az eszközökkel felszerelve; tettem e sorokból: „...tavasszal ujrászántás nélkül csak beleboronálják a vetőmagot...“ vont következtetéssel azt az ajánlatot, hogy az ősszel megszántott földet tavasszal újra szantsák meg, mivel csak a boronával végezve a vetési előkészítő munkálatokat, annyira elmosódik a vetés, hogy azzal teljesen letörök az őszi szántás után várható terméstöbblet. Ezzel az ajánlatommal, illetve tanácsadással vontam magamra az erős bírálatot, melynek támogatására és állításom megdöntésére felhozott a „D. L. Presse“ 41-ik számában idézett kitétele és a bíráló részéről egy szárazba ejtett rosz tavaszi szántás szakszerűen és mesterien történt leírása. Ugy a német lapból vett idézett jogosultságát, mint az igen szépen leírt rosz tavaszi szántás káros hatását elismerem: fent kifejezett álláspontomat azonban a maga egészében mégis fentartom, mivel arra a gyakorlatból való következtetés, a tapasztalás útján jutottam. Az egyszerű tagadás vagy állítás azonban nem bizonyítás, tartozom tehát annak megokolásával is. Vegyük először a német lapból vett idézetet, mely szerint: „...bűnt követ el az, aki az őszön kellőképpen felszántott talajba tavasszal újból két akaszt...“ Ezzel szemben hasonlóan ál-

lithatom azt, hogy az „állatok repülnek“, melynek bizonyítására felhozhatom a fecskét. Amint viszonylagos azonban ez az állításom, azonképpen viszonylagos a német lapból vett idézet is, mely csak abban az esetben állhat fenn, ha rossz nedvességtartó homokkal, vagy olyan vályog-talajjal, melynek kavics az altalaja, avagy olyan szines és kötött agyagtalajjal van dolgunk, melyen a legerősebb tél is csak ujnyi porréteget képes a felületén előállítani. Minden más esetben azonban erejét veszti és oda redukálódik, hogy tavasszal is éppen úgy, mint ősszel a legjobb és leghatásosabb vetési előkészítési munkát — a szántás. Hangsúlyozva a szántásnak mindenek felett való elsőbbségét, azonban megengedhetőnek tartom e helyett az extirpátorok vagy porhanyítók munkáját is, de sehol sem tudom az erdélyi részeken ajánlani azon munkálatok helyett csupán a boronálást. És pedig azért, mert az erdélyi gazdáknak jóval nagyobb küzdelme van a gyomokkal, mint a szárazsággal, amit kifejezésre juttat az erdélyi gazdák eme szállóigeje is: „az esőt s a gyermeket sohasem kell kérni.“ 10 évben egyszer van olyan szárazság az erdélyi részeken, amikor előtérbe lép a nedvesség konzerválása, míg a 9 évben inkább a fölös nedvesség elpárologtatása és levezetése ad gondot az erdélyi gazdáknak.

Abból az okból azonban, hogy elérkezzünk a tavaszi munkálatokkal, tehát nem azért, mert a porhanyítók vagy extirpátorok előbbre helyezhetők az ekénél, ott, ahol ezek felett az eszközök felett rendelkeznek, ajánlom mindenütt a szántás mellőzését, hogy időt nyerhesünk a munkálatoknak a maguk idejében elvégzésére. A gyomosodás természetesen nagyobb lesz a porhanyítók után, mint az eke után, de ezt gyomlálással kiegyenlíteni lehet úgy, hogy a munka gyorsabb végzését teljesen a porhanyítók javára írhatjuk.

Bíráló az őszi szántásnak ugyanazon évben extirpátor, tárcsás borona, vagy lókapával megmunkálását fölöslegesnek, sőt előnytelennek tartja s a „piszkálás“ jelző használatával annak lekicsinylését hozza kifejezésre. Ennek jelentőségét, mely számos évi gyakorlatomban mindenütt kiválóan bevált, eredeti cikkemben részletesen kifejtettem, tehát hogy ne ismételjek, csak arra utalok. Egyébként pedig bíráló abba a kedvező helyzetbe hozott ebben a tekintetben, hogy ő megadja a védő eszközt a kezembe, amidőn cikkében egy helyütt azt állítja: „Ahány boronálás vagy kapálás, annyi eső.“

Gáspár József.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszternek 69.377—1915. K. M. számú rendelete a mezőgazdasági termények szállításához szükséges igazolványokra vonatkozó rendelkezések hatályának újabb kiterjesztéséről.

Az egyes mezőgazdasági termények és lisztművek szállításához szükséges igazolványokra vonatkozó rendelkezések kiegészítéséről és módosításáról 1915. évi július hó 13. napján 2470—1915. M. E. szám alatt kiadott rendelet 4. §-a alapján a földművelésügyi m. kir. miniszterrel egyetértőleg a következőket rendelem:

A m. kir. miniszteriumnak a buza és némely más cikk vasuton, hajón vagy gépkocsin történő szállításához szükséges igazolványok tárgyában 1915. évi március hó 17. napján 952—1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletében foglalt rendelkezések megfelelően kiterjesztetnek a szárított répaszeletre, mindennemű hagymára és fohagymára.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Budapest, 1915. évi október 14-ik napján.

Báró Harkányi János s. k.

kereskedelemügyi m. kir. miniszter.

Közlemény. A szeszadóról szóló 1908: XXVIII. t.-c. 88. §-a értelmében a mezőgazdasági és ipari szeszfőzdektől évente elvont kontingensért nyújtandó kártalanításra csak azon szeszfőzdek tarthatnak igényt, melyek a szeszfőzdekből kikerülő moslékot vagy maguk használatuk fel, vagy pedig hazai gazdaságoknak adják el. A törvény ezen rendelkezése alapján beérkezett jelentések szerint a folyó évi január 1-től december hó 31-éig terjedő időszakban Mayer Miksa sávski-marofi cégnél (Horvátország) összesen 4823 kg. és Hirsch Ödön kolozsvári cégnél mintegy 1000 q szeszmoslék kerül eladásra. Felhívjuk ezúton is az ország gazdaközönységét, hogy amennyiben szeszmoslékra szüksége lenne, annak beszerzése végett forduljon közvetlenül fentnevezett szeszfőzde vállalkozókhoz.

A szénkéneg. A földművelésügyi miniszter az összes szénkénegraktárak felügyelőségeihez a következő leiratot intézte: „A hazai szénkéneggyárak hozzám intézett jelentése szerint, a kén teljes hiánya következtében, a folyó évben semmi szénkéneget sem tudtak termelni, sőt üzemüket is beszüntették, mert nincs remény arra, hogy a jelenlegi háborus viszonyok között a termeléshez szükséges kén beszerezhető lenne. Értesitem tehát a bizományi szénkénegraktár kezelőseit, hogy a folyó évben szénkéneget nem küldhetnek. Felhívom a kezelőseket, hogy erről a szőlőbirtokos közönységet értesítse.“

EGYLETI ÉLET.

Meghívó.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet igazgatóválasztmánya 1915. október hó 29-én (pénteken) délután 1/4 órakor, az egylet Attila-u. 10 sz. alatti székházában ülést tart, melyre a tagokat tisztelettel meghívja:

Kolozsvárt, 1915. október 26-án

az Elnökség.

TÁRGYAK:

1. Kormányintézkedések bejelentése.
2. Elnöki intézkedések.
3. Hadikölcsön jegyzése.
4. Dr. Szentkirályi Akos indítványa a Hadi-termény R.-T. működése tárgyában.
5. Új tagok bejelentése.
6. Esetleges indítványok.

IRODALMI SZEMLE.

A gazdák és a hadikölcsön. A „Gazdaszövetség“, a Magyar Gazdaszövetség hivatalos lapja, lelkes cikkben foglalkozik a harmadik hadikölcsönrel, amelyben többek közt a következőket írja: „Messze vagyunk a harctérről, de minden jegyzés egy jól irányzott ágyulövés, mely gyöngíti az ellenséget. A harmadik hadikölcsönjegyzéssel, mely az első kettőnél is fontosabb, mert a végső győzelem kicsikarására irányul, az itthonmaradottak is tűzvonalba jutottak. A falusi gazdakörök és a szövetkezetek a mi küzdő csapataink most, amelyek a falusi vezetők kipróbált harci erényeitől vezetve, csatasorba állítják az összes falusi gazdákat, mert szűgyen volna, ha csak egy földművelő is kimaradna a jegyzésből. A jól sikerült szövetkezeti vagy gazdaköri akció a jegyzés érdekében egy-egy sikerült roham, mely kiveri az ellenséget megerősített lövészáraiból. Minden egyes kölcsönkötvény, ha mindjárt ötvenkoronás is az, amelyet átveszünk, biztos fedezék a magyar katoná számára. Minél többet jegyeznek a földművelők, annál jobban kitérnek mezőgazdaságunk erőcsökletére, annál hatalmasabban domborodik ki az igazság, hogy hazánk főerőssége a földművelésben rejlik, annál biztosabban várhatjuk a háboru után az agrár-eszme diadalát, mert nem lesz olyan kormány, amely szemel

hunynak a földművelő-osztály nagyszerű teljesítményei előtt itthon és a harctéren.“

Köztelek. A „Köztelek“, az Országos Magyar gazdasági Egyesület hivatalos lapja az Altruista bank akciója kapcsán lelkes szöveget intéz a gazdatársadalomhoz a harmadik hadikölcsön jegyzése tárgyában. Vezetőrovatában az „Egyről-másról“-ban a hét gazdasági eseményeit veszi sorra, irván a következőkről: A gabona-határarak és a Népszava. Egy felesleges népgyűlés. Megszabják a sertésszir és szalonna, talán a sertéshus határarat is. Mezőgazdaságunk helyzete. Kukorica-, burgonya- és cukorrépa terméskilátások. Egyéb terményeink és a szőlő. A gazdák korpaszükségletének biztosítása. Gazdatisztek felmentése. Lássunk munkához! A soványserítés vámjának felfüggesztése. Rosz az idei francia gabonatermés. Kard és ekevas. Megkezdődött a harmadik hadikölcsön jegyzése. Kövessük a német példát. A további cikkek: A Magyar mezőgazdák szövetkezetének háborus éve. A sopronmegyei tejellenőrző egyesület 1913—14. évi eredményei. A gazdaközönység köréből, továbbá a Vegyesek tartalmas rovata és a rendes üzleti tudósítások teszik teljessé a számot, amelynek melléklete gyanánt csatolva van a Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet közleményeinek ez évi 15. száma.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— A Magyar földhitelintézetek országos szövetsége, (Altruista bank) nemzeti és szociális missiójától áthatva és az előző hadikölcsönök kibocsátása alkalmából számos helyről megnyilvánult óhajnak megfelelő, nagyjelentőségű elhatározással kíván földbirtokosainak módot nyújtani arra, hogy amennyiben nem is rendelkeznek ez idő szerint kellő készpénzzel hadi kölcsönök jegyzése, illetőleg átvétele tekintetében, hazafias érületüket megfelelő módon érvényesíthessék. Az intézet igazgatósága ugyanis Teleszky János pénzügyminiszter elnöke alatt f. hó 1-én tartott igazgatósági ülésében kimondta, hogy kellő fedezetet nyújtó birtokokra hadi kötvényeknek legalább 50.000 koronás tételekben és szabad darabokban való jegyezhetése céljából oly jelzáloghitelket nyújt, melyek a földbirtokos részéről 10 év alatt egyenlő évi részletekben fizetendők vissza, de ezen időn belül is stornó nélkül bármikor visszafizethetők. A kölcsön kamatterhe azonos a kötvények tényleges kamatjövendelmével; emellett a Magyar földhitelintézetek országos szövetsége a kölcsönigénylőket még mindennemű költségtől is mentesíti, amennyiben a kölcsönök lebonyolításával járó mindennemű kiadást, bélyegeket és kincstári illetéket sajátjából visel, a kötvényjegyzéseknél pedig ügyfeleinek azt a legnagyobb jutalékot is megtéríti, amelyet a hivatalos aláírási helyek engedélyeznek. A jegyzett kötvények tulajdonosaiknak a teljesített résztörlesztések arányban fognak kiadatni, és az intézet által addig is díjmentesen kezeltetnek. A kölcsön nagyságának megállapításánál az intézet figyelemmel lesz arra, hogy a kölcsönök résztörlesztési összege a földbirtok évi jövendelmének megtakarításából fedeztessék és így tulajdonképpen a földbirtok tőkeértékének igénybevétele nélkül rentabilis új tőkegyűjtésre is óhajt alkalmat szolgálni. A fentiek után jogos a várokozás, hogy a Magyar földhitelintézetek országos szövetségének elhatározása sok oly jegyzést fog a hadi céloknak megnyerni, amelyek különben elmaradnának és hathatósan elő fogja segíteni a harmadik hadi kölcsönnek sikerét.

— Lisztkinálat a külföldre. Pozsonyból jelentik a „Budapesti Levelező“-nek: A Pozsonymegyei Gazdasági Egyesület igazgatóválasztmányi ülésén a „Berlini Tagblatt“-nak egy kis hirdetését mutatták be, amelyben egy kereskedő ezer waggon l. oszt. buzalisztet ajánl szállításra a német városok és a hadvezetőség részére a magyar határra szállítva. Az igazgatóválasztmány, miután kétségtelenül visszaélésről

ván szó, a nevezetes kishirdetést illetékes helyre juttatta, hogy akkor, amidőn a gabona és liszt-fogyasztás szabályozása a kormány legfontosabb feladatát képezi, módot fognak arra is találni, hogy az élelmes üzletemberek elítélendő üzérkedéseinek gátat vessenek.

Hibaigazítás. Lapunk 41. számában „Talajelő-készítési munkálatok a tavaszi vetések alá” című cikkünkben több értelemzavaró sajtóhiba maradt és pedig:

A második bekezdés első sorában: „tarlószántás” helyett: „tarlólántás” olvasandó. Ugyanezen hiba a szöveg további részeiben még néhányszor előjön.

Az első bekezdés tizedik sorában: „tervezés” helyett: „tévedés” olvasandó.

A negyedik bekezdés utolsó sorában: „terméneink” szó elé bejön: „azt”.

A 314. oldal 1. hasáb 34. sorában: „bataria” helyett: „batavia” jön.

A 2. hasáb 23. sorában: „megfogasolják” helyett: „megfogasoljuk.”

A 35. sorban: „külszint” helyett: „külszint” jön.

A 315. old. 1. hasáb 2. sor: „elrontották” helyett: „elrontottuk.”

A 40. sor: „fegyver” helyett: „fegyvere.”

Ugyanott alulról 3. sor: „amelyet” helyett: „melyely.”

Ugyanott alulról 1. sor: „segítségnkre” szó elé bejön: „mi”.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ
TOKAJI LÁSZLÓ

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA

**A MAGYAR
JELZÁLOG HITELBANK
KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE**
— (Jókai-u. 2. sz. I. emelet.) —

**FÖLDBIRTOKRA
és a nagyobb városokban fekvő
H Á Z A K R A
15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel
LEGKÖLCSÖNBŐBB KÖLCSÖNÖKET NYUJT**

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszávozandó kölcsön összegére nézve

**AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
bizalmi férfiai adnak véleményt.
A KÉPVISELŐSÉG ELFOGAD
TAKARÉK-BETÉTEKET**

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

3001

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alapítató: 1900-ban. Alapítató: 1900-ban.
Igazgatóság Budapest IX. Kalvin-tér 10. Saját székházában

Biztosításokat elfogad tűz-, jég- és betöréses-lopás ellen, ugyszintén az ember életére a legkülömbözőbb módozatok szerint előnyös föltételek mellett.

Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek.

A lefolyt 14 év alatt a tagok hétszer részesültek az üzletleleslegéből közgyűlési határozat értelmében díjvisszatérítésben.

Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül az igazgatósághoz, vagy az ország minden egyes helyén működő képviselői közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

A szövetkezet biztosítékai 1914 XII. 31.: 2,550.760— K.

Alapítványi üzletrészek és üzletrészek 3,421.937.58

Díjtartalékok és díjtétel (levonva a biztosítást illető részt) 386.879.10

Háztartalékok (levonva a viszontbiztosítást illető részt) 640.502.27

Külön és egyéb tartalékok 7,358.260—

A szövetkezet kötelezettségeinek fedezetére minde- nek előtt az évi díjbevétel és kamatjövde- lem szolgál, az kitett 1914-ben 14,358.339.76 K

Biztosított tagjainak fennállása óta kifizett 15,050.000—

tűzkárokból 7,072.000—

jégkárokból 960.000.000—

Biztosított érték tízben 1914. évben 63,500.000—

„ jégben 19,013.428—

Életüzlet állománya

A „Gazdák Biztosító Szövetkezete” alapítása és fiókintézménye a „GONDVISELÉS” Országos Központi Segélyző-Társulat Budapest, IX. Kalvin-tér 10

mely társulat tagjai részére 50 koronától 1000 koronáig terjedő te- merési segélybiztosítást nyújt, népbiztosítási osztálya keretében pe- dig 2000 koronáig hozomány, katonai és vegyes biztosításokat köz- vetít minden orvosi vizsgálat nélkül.

Keresek egy ügyes, képzett.

gazdasági ispánt

Czim: a kiadóhivatalban megtudható. 3223

Zsákat, Zsineget,
ponyvát, szőlőkötöző fonalat vá- sároljon a
32 év óta legmegbízhatóbbnak elismert
FISCHER-féle zsák- és ponyvagyárban Budapest,
V., Nádor-utca 31—33. szám.
Kévekötőtelek, PONYVAKÖLCSÖNZO- intézet
Kérjen ajánlatot

Hazafias kötelesség most a többtermelés!

Jelentékeny műtrágyamegtakarítás mellett tetemes terméstöbbletet biztosít a sortrágyázás!

Legjobb kombinált vetőgép a szabadalm.

“REKORD II.”

Sorba vet.

Árajánlattal szivesen szolgál

Sorba trágyáz.

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezér-ügynöksége Budapest, Vilmos-császár-ut 32. szám.